

12. 11. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Lze žalovat nezletilé dítě za pomluvu?

Omluva za pomluvu nezletilou osobou, která si vymyslela, že ji žalobce znásilnil, byla výsledkem rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 70 Co 142/2024-369 ze dne 4. 6. 2025. Soud uložil žalované dvanáctileté školačce omluvit se dopisem následujícího znění: „Vážený pane, omlouvám se Vám, že jsem lhala, když jsem veřejně tvrdila, že jste mne znásilnil.“

Skutkový stav

Dne 14. 10. 2022 bylo ve škole na základě oznámení ředitele školy provedeno policejní šetření, při kterém bylo mimo jiné hovořeno s žáky X a Y, kteří potvrdili, že asi před týdnem (cca 6. nebo 7. 10. 2022) říkala na zastávce autobusu ve XXXXX 1. žalovaná, že ji žalobce znásilnil a je těhotná. Sama 1. žalovaná pak policii uvedla, že si vše jen tak vymyslela, byla to jen taková „jako sranda“ a nedošlo jí, co se stane. Její maminka netuší, že si to vymyslela. Syn žalobce uvedl, že se o znásilnění 1. žalované otcem dozvěděl od X a řekl to doma otcí. Ředitel školy uvedl, že se o tom dozvěděl právě od žalobce. Nejen z vysvětlení ředitele školy, nýbrž i třídního učitele a výchovné poradkyně vyplynulo, že o problému se znásilněním 1. žalované a jejím možným těhotenstvím žáci s pedagogy nehovořili.

Bylo proto prokázáno, že si 1. žalovaná své nařčení žalobce ze znásilnění a svého těhotenství, které veřejně sdělila před dalšími žáky čekajícími na zastávce autobusu ve XXXXX zhruba 6. nebo 7. 10. 2022 vymyslela. Bylo jí v té době více než dvanáct let, avšak méně než třináct let, a nedošlo v tomto směru k zanedbání náležitého dohledu ze strany 2. žalované jako její matky, který nelze vykonávat permanentně na každém kroku (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020, a v něm citovaná judikatura), přičemž 2. žalovaná o celé záležitosti vůbec nevěděla a nároky vůči ní nejsou z tohoto skutku vznášeny.

Odvolací soud nepřehlídí celkový kontext věci, plný celé řady vzájemných schválností a oznámení, provázejících ukončení soužití žalobce a 2. žalované. Žalobce byl totiž trestním příkazem okresního soudu uznán vinným spácháním přečinu výtržnictví, přečinu omezování osobní svobody. Žalobce byl rovněž pro své chování vůči 2. žalované vykázán ze společného obydlí a pro chování vůči 2. žalované, jehož svědkem byla 1. žalovaná bylo okresním soudem nařízeno i předběžné opatření ve věci domácího násilí.

Nicméně ani v takovém kontextu nelze tolerovat zcela smyšlené a veřejně učiněné nařčení žalobce ze znásilnění 1. žalované, učiněné 1. žalovanou před dalšími žáky. Byť totiž skutky žalobce snižují jeho čest a vážnost ve společnosti, žádný člověk není z právního hlediska zcela bezectný a každý má naopak bez ohledu na své skutky zachováno právo na respektování elementární cti a důstojnosti, neboť jde o hodnoty imanentní tomu, že je člověk člověkem.

Odůvodnění

Obdobné veřejné nařčení ze znásilnění nezletilého dítěte, spojené nadto návazně s policejním šetřením ve škole, mělo objektivní potenciál negativně se dotknout osobnostní sféry žalobce v jeho právech na čest a důstojnost, které má v elementární rovině každý člověk bez rozdílu a bez ohledu na své skutky.

Zatímco svou čest konkrétní člověk získává a požívá svou činností ve společnosti, lidská důstojnost je

statkem, který mají všichni lidé nezávisle na svých skutcích a svém postavení ve společnosti. Neoprávněný zásah do cti v praxi zpravidla představuje zároveň zásah do důstojnosti člověka. Čest zcela neztrácí ani pachatel trestného činu, neboť takový čin zpravidla nezasahuje všechny oblasti jeho života, a proto jeho čest v oblasti, které se spáchaný trestný čin nedotýká, je i nadále zachována. Zpravidla ji odsouzený ztrácí jen v té oblasti, do níž zasáhl trestným činem. Čest neztrácí ani člověk, který provozuje prostituci, oddává se zneužívání návykových látek nebo vede např. zhýralý život.

Neoprávněné nařčení ze znásilnění nezletilého dítěte by se negativně dotýkalo elementární cti a důstojnosti každého člověka na místě žalobce (tzv. objektivizace újmy) a bylo by způsobilé je značnou měrou poškodit. Je obecně známou skutečností, že pachatelé sexuálního násilí, zejména pak sexuálního násilí na dětech, jsou vystaveni silnému odsudku veřejnosti, volající po přísných trestech. Je-li pro soud zjevné, že by újmu utrpěl jakýkoli běžný člověk v dané situaci, je vznik této újmy notorií, kterou v souladu s § 121 o.s.ř. není třeba dokazovat, což platí tím spíše, že žalobce se za tento neoprávněný zásah 1. žalované domáhá jen její prosté osobní omluvy a nikoli omluvy veřejné či peněžitého zadostiučinění.

Dle v té době (od 1. 7. 2021) účinných ustanovení o.z. platí, že nezletilý, který dovršil třinácti let a nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu (§ 2920 odst. 1). Nebyl-li nezletilý, který dovršil třinácti let a nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného (§ 2920 odst. 2). Škodu způsobenou nezletilým mladším třinácti let nahradí ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Nedošlo-li ke škodě v důsledku zanedbání náležitýho dohledu, nahradí škodu nezletilý, způsobil-li ji činem povahy úmyslného trestného činu nebo je-li to spravedlivé se zřetelem k jeho majetkovým poměrům a majetkovým poměrům poškozeného (§ 2920 odst. 3 o.z.). Společně a nerozdílně se škůdcem, je-li jím nezletilý, který dovršil třinácti let, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, kdo nad škůdcem zanedbal dohled (§ 2921 odst. 1). Není-li nezletilý škůdce povinen k náhradě a ke škodě nedošlo v důsledku zanedbání náležitýho dohledu, nahradí škodu ten, kdo má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, je-li to spravedlivé se zřetelem k jeho majetkovým poměrům a majetkovým poměrům poškozeného (§ 2921 odst. 2).

V konkrétním případě je nárok na omluvu za nepravdivé nařčení ze znásilnění požadován výlučně po 1. žalované, nikoli po 2. žalované jako její matce, když ta ostatně dohled v tomto směru, zanedbala. 1. žalovaná si bez vědomí matky vše vymyslela, přičemž v té době jí bylo více než dvanáct let, avšak méně než třináct let. Její odpovědnost za nemajetkovou újmu proto nelze podřazovat pod § 2920 odst. 1 ve spojení s § 2894 odst. 2 o.z., nýbrž vzhledem k věku pod § 2920 odst. 3 větu druhou ve spojení s § 2894 odst. 2 o.z., a nutno ji tedy dovozovat pouze výjimečně.

Vzhledem ke smyšlenému a závažnému charakteru nařčení žalobce z toho, že 1. žalovanou znásilnil a ta s ním čeká dítě, ohledně kterého 1. žalovaná policii uvedla, že si vše „jen tak“ vymyslela, lze vzhledem k rozumové a volní vyspělosti 1. žalované (jako žákyně šestého ročníku základní školy ve věku mezi dvanáctým a třináctým rokem věku) učinit logický závěr o existenci minimálně nepřímého úmyslu 1. žalované. Ve svém věku totiž 1. žalovaná musela nepochybně vědět, že lhát se nemá a znásilnění je trestný čin, a alespoň v obecné rovině musela vědět, že takové nařčení není žádná „sranda“ a je způsobilé žalobce značně poškodit, přičemž s tím musela být přinejmenším srozuměna. Nutno proto pro účely § 2920 odst. 3 o.z. dovodit, že se 1. žalovaná lživým obviněním žalobce ze znásilnění mohla dopustit činu povahy úmyslného trestného činu, tedy činu jinak trestného, majícího charakter křivého obvinění dle § 345 odst. 1 trestního zákoníku, u kterého se oproti odst. 2

nevyžaduje případný úmysl přivodit trestní stíhání.

I kdyby tomu tak ovšem nebylo, je ve hře také druhá výjimka dle § 2920 odst. 3 o.z., dle které má být újma způsobená nezletilým mladším třinácti let nahrazena tehdy, je-li to spravedlivé se zřetelem k jeho majetkovým poměrům a majetkovým poměrům poškozeného. Pro tyto účely však nelze přehlížet zásadní skutečnost, že účelem celé nové koncepce deliktů odpovědnosti nezletilých je dle důvodové zprávy snaha o omezování zadlužování nezletilých dětí, tedy ochrana nezletilých dětí před vznikem peněžních závazků, které by na ně mohly mít rdousící efekt. Právě v tomto směru a pro tento účel nutno na zákonem uvedené kritérium majetkových poměrů nezletilého škůdce mladšího třinácti let i poškozeného nahlížet. Při hledání spravedlivé rovnováhy mezi zájmy škůdce a poškozeného se pak v případě nepeněžitěho plnění (omluvy) kritérium majetkových poměrů zcela míjí svým účelem, neboť zde vůbec nejde o ochranu dítěte před vznikem peněžitého dluhu s cílem, aby dítě nevstupovalo do dospělosti s dluhem, který by na něj mohl mít rdousící efekt.

Vzhledem k tomu, že účelem § 2920 o.z., ve znění účinném od 1. 7. 2021, je ochrana nezletilého dítěte před vznikem peněžitých závazků, které by na něj mohly mít rdousící efekt, tedy účel dané úpravy nedopadá na omluvu jako na plnění nepeněžitě. Teleologický výklad zde má přednost před výkladem jazykovým a v důsledku použití teleologické redukce tudíž nutno vykládat ustanovení § 2920 odst. 3 věty druhé ve spojení s § 2894 odst. 2 o.z. tak, že nezletilý mladší třinácti let odčiní jím způsobenou nemajetkovou újmu poskytnutím omluvy jako nepeněžitěho plnění tehdy, je-li to (bez zřetele na zákonem uvedené kritérium majetkových poměrů škůdce a poškozeného) spravedlivé. Zákonem uvedené kritérium majetkových poměrů škůdce a poškozeného se zde neuplatní, neboť se svým účelem týká pouze dluhů peněžitých a zcela se míjí s posuzovanou situací.

Odvolací soud nepřehlíží celkový kontext věci, nicméně ani v takovém kontextu nelze tolerovat zcela smyšlené a veřejně učiněné nařčení žalobce ze znásilnění 1. žalované, zasahující jeho elementární čest a důstojnost. V konkrétním případě je naprosto správné, spravedlivé, výchovné a přiměřené, aby 1. žalovaná (v té době žákyně šestého ročníku základní školy ve věku mezi dvanácti a třinácti roky) žalobci poskytla osobní písemnou omluvu za vymyšlené nařčení ze svého znásilnění, učiněné veřejně před dalšími žáky základní školy.

Ustanovení § 31 o.z. zakotvuje vyvratitelnou domněnku, podle níž každý nezletilý, který nenabyl plně svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku. Rozumovou vyspělostí se rozumí schopnost posoudit následky svého vlastního jednání, volní vyspělostí schopnost své jednání ovládnout (náleží Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2017, sp. zn. II. ÚS 1864/16). Jak uvedl i Ústavní soud, nezletilé dítě ve věku dvanácti let je zpravidla způsobilé k tomu, aby mohlo nástupem do dopravního prostředku uzavřít platnou přepravní smlouvu s vědomím, že mu tím vzniká povinnost zaplatit stanovené jízdné (náleží Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2017, sp. zn. I. ÚS 1175/14).

Žákyně šestého ročníku základní školy si jako nezletilé dítě mezi dvanáctým a třináctým rokem věku nepochybně musí být z hlediska své rozumové vyspělosti vědoma podstaty a závažnosti toho, pokud někoho před druhými smyšleně označí za pachatele trestného činu, zvláště pak násilného trestného činu sexuální povahy spáchaného na dítěti, a z hlediska volní vyspělosti by současně měla být schopna své jednání (bez ohledu na existenci nepřátelského poměru k difamované osobě) ovládnout. Je proto správné a výchovné, aby se za takové smyšlené a veřejně učiněné nařčení 1. žalovaná žalobci omluvila a uvědomila si tak, že lhát se nemá, protiprávní čin má své následky a prostá omluva je projevem běžné lidské slušnosti, což ji může v souladu s jejím nejlepším zájmem (čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte), zahrnujícím také výchovu k posilování úcty k lidským právům a základním svobodám [čl. 29 odst. 1 písm. b) Úmluvy], pozitivně formovat do budoucna.

Nárokovaný stručný obsah omluvy, věcně zachycující podstatu jejího protiprávního zásahu, jakož i

nárokovaná forma omluvy osobním dopisem, jsou pro tyto účely rovněž zcela přiměřené. Je ukládána povinnost k prosté osobní omluvě, nikoli omluvě veřejné (která by mohla být v rozporu s jejím nejlepším zájmem spojena s nepřiměřenou traumatizací nezletilých), přestože neoprávněný zásah 1. žalované veřejně učiněn byl. V principu nejde o to, aby 1. žalovaná za trest stokrát napsala, že lhat se nemá, nýbrž zde za účelem poskytnutí satisfakce difamované osobě plně postačí jeden stručný omluvný dopis.

Jde tudíž o řešení, které spravedlivě zohledňuje nejen právo žalobce na poskytnutí satisfakce za neoprávněný zásah 1. žalované, nýbrž i hledisko nejlepšího zájmu dítěte (čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte), zahrnující také jeho výchovu k posilování úcty k lidským právům a základním svobodám [čl. 29 odst. 1 písm. b) Úmluvy]. I Úmluva o právech dítěte počítá s tím, že svoboda projevu dítěte dle čl. 13 odst. 1 není absolutní a dle čl. 13 odst. 2 písm. a) podléhá naopak omezením, která stanoví zákon a jež jsou nutná k respektování práv nebo pověsti jiných.

Lze tedy uzavřít, že smyšleným a veřejně učiněným nařčením žalobce ze znásilnění, objektivně způsobilým dotknout se žalobce na jeho osobnosti, došlo dle § 2910 o.z. (první skutkové podstaty) ke vzniku civilní deliktní odpovědnosti 1. žalované za zaviněný neoprávněný zásah do absolutního (v soukromoprávním významu) práva žalobce na ochranu jeho elementární cti a důstojnosti (§ 81 odst. 2 o.z.). Proto byla 1. žalované za podmínek § 2920 odst. 3 věty druhé ve spojení s § 2894 odst. 2 o.z. uložena povinnost k odčinění nemajetkové újmy (§ 2956, § 2951 odst. 2 o.z.) omluvným dopisem žalobci.

Závěr

Je otázka, zda takové rozhodnutí nepovede k obavám dětí se svěřit. Navíc z rozhodnutí není zcela patrné, zda její tvrzení učinění na zastávce před dvěma spolužáky skutečně vedlo k následným šetřením nebo to, že se o věc začala zajímat škola a Policie ČR nezapříčinil sám žalobce tím, že sám iniciativně řediteli zavolal a věc nahlásil. Každý případ je jedinečný a je nutno ho posuzovat velmi pečlivě, pokud se týká nezletilých dětí. Na druhé straně by měly i nezletilé osoby nést odpovědnost za své činy, které mohou druhé lidi závažně poškodit na osobnostních právech.

JUDr. Eva Ondřejová, LL.M., PhD.,
advokátka

Příčná 8
110 00 Praha 1

Tel.: +420 777 086 287
e-mail: eva.ondrejova@ondrejova.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)